

Krige og revolutioner

- i det 20. århundrede

En række historiske onsdagsforedrag

Musikstalden, Grønnegade Kaserne

Onsdage kl. 18:30 – 21:00

12 foredrag om krige og revolutioner

V/Kulturhistoriker Tommy P. Christensen

Alle foredrag kan opleves enkeltvis, du kan plukke dem ud du vil høre, eller du kan tilmelde dig rækker på 6 eller 12 foredrag. Klik på holdnumrene for at komme direkte til tilmeldingsformularen...

Ungarn i krig og fred

- fra kejsertid over sovjetstyre til Viktor Orban

Onsdag d. 26. oktober 2016

[Hold nr. 162-932](#)

Med afslutningen af den 1. verdenskrig gik kejserriger deres undergang i møde og et af dem var Østrig-Ungarn. Først ser vi på Ungarn under Habsburgerne (1699-1918), og fortsætter med mellemkrigstiden. Dernæst ser vi nærmere på Ungarns situation under den anden verdenskrig, hvor ungarske troppers deltog i det tyske angreb på Sovjetunionen i 1941.

Efter Den Røde Hærs indtog blev Ungarn i 1946 en republik og da de sovjetiske tropper forblev i landet kunne kommunistpartiet i 1949 udråde en folkerepublik.

Da den ungarske regering i november 1956 besluttede at Ungarn skulle udtræde af Warszawapagten og samtidig anmode FN om at anerkende Ungarn som neutral stat var Sovjetunionens tålmodighed opbrugt. Endelig ser vi på den seneste udvikling i Ungarn efter Berlinmuren fald og landets markante højredrejning, der må vække bekymring i både Europa og Rusland.

Finlands krige i 1900-årene

Onsdag d. 9. november 2016

[Hold nr. 162-933](#)

Efter finnerne i århundreder havde hørt til det svenske rige blev Finland i 1809 et storfyrstendømme med den russiske zar som finsk storfyrste. I den sidste del af 1800-årene oplevede finnerne, der haft et udstrakt selvstyre, at Finland i

lighed med de baltiske lande og Polen blev offer for en hårdhændet russificering.

Efter bolsjevikernes revolution skulle man tilpasse sig det nye Sovjetrusland. Vi hører nærmere om de krige som blev resultatet: Vinterkrigen (1939-1940), Fortsættelseskrigen (1941-44) samt Laplandskrigen (1944-1945). Men også efter Den store Fædrelandskrig måtte man under den kolde krig stå på god fod med Sovjetunionen. "Finlandisering" og den nye tid efter Murens fald betød at Finland atter skulle justere på sit forhold til Rusland.

Estlands rolle i den 2. verdenskrig

Onsdag d. 23. november 2016

[Hold nr. 162-934](#)

Landene rundt om Østersøen fik med skabelsen af Sovjetrusland og det senere Sovjetunionen i større eller mindre grad den russiske bjørns ånde i nakken. Men hvordan tacklede esterne deres omskiftelige skæbne, da både Stalins og Hitlers tropper tromlede det lille land ved Østersøens bred?

Vi følger det lille baltiske lands historie gennem et lille århundrede med store omvæltninger. Senest har Nato-styrker begyndt at patruljere langs grænsen til Rusland. Er vi ved at skabe en ny trussel mod de baltiske småstater ved "Fredens Hav"?

Polske oprør og krige i 1900-årene

Onsdag d. 7. december 2016

[Hold nr. 162-935](#)

I Madrid 1997 accepterede Rusland i en aftale med USA, at Polen, Ungarn og Tjekkiet kunne optages i NATO, hvis amerikanske militærenheder ikke blev udstationeret i disse lande. Indtil 2014 var dette heller ikke sket, men annektering af Krim og krænkelse af Østukraines suverænitet satte spørgsmålstegn ved den fremtidige udvikling. Som et af de tre østeuropæiske lande kom Polen med i Nato foråret 1999. Vi ser på Polens krigshistorie - og landets beliggenhed - i løbet af 1900-tallet og den markante højredrejning, der truer med at sætte det polske demokrati ud af kraft.

Østområderne - en tumleplads for Hitler og Stalin?

Onsdag d. 21. december 2016

[Hold nr. 162-936](#)

Den berygtede, hemmelige tillægsprotokol til "Molotov-Ribbentrop-pagten", Stalin-Hitlers ikke-angrebspagt fra august 1939, sikrede ikke kun Stalins samtykke til den tyske invasion af Polen, men sikrede også Hitlers samtykke til Stalins indmarch i den resterende del af Polen og fra sommeren 1940 også de tre baltiske lande. Hitlers angreb i sommeren 1941 på Sovjetunionen var udtænkt og planlagt som en race- og udryddelseskrig, hvilket hurtigt blev tydeligt i det tyske besættelsesregime i de besatte østområder. Millioner af sovjetiske krigsfanger sultede ihjel, de besatte østområder blev systematisk udplyndret, ligesom der var en voksende deportation til Tyskland af blandt andet hviderussiske tvangsarbejdere. Ikke mindst tvangsdeportationerne forværrede forholdet mellem besættelsesmagten og hviderusserne, og understøttede den sovjetiske partisanbevægelse, som begyndte at tage form i 1942. En systematisk udryddelse af jøder var en integreret del af bestræbelserne på at kolonisere østområderne, og vi forsøger at kaste lys over den danske deltagelse i grusomhederne i det østlige Hviderusland. Danske SS-frivillige var nemlig en del af det vagtmandskab, der bevogtede de jødiske tvangsarbejdere!

Titos Jugoslavien - og vejen til landets opløsning

Onsdag d. 18. januar 2017

[Hold nr. 162-937](#)

Vi følger Jugoslavien gennem den anden verdenskrig og hører om forholdet til Stalins Sovjetunion. Hvordan kunne Tito få lov til at udvikle sit Jugoslavien uden nævneværdig sovjetisk indblanding, og hvorfor gik det helt anderledes i Grækenland?

Hvad var årsagerne til det hele gik i opløsning efter Titos død, og hvordan har balkaniseringen påvirket området - og det europæiske fællesskab?

Vi ser nærmere på de nye stater: Slovenien, Kroatien, Serbien, Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Montenegro og Makedonien - og hvordan de har forvaltet den nye selvstændighed. Endelig må vi rejse det ubehagelige spørgsmål: Er Europa efterhånden godt i gang med en "balkanisering" ?

Bannockburn 24. juni 1314 – da Skotland vandt sin uafhængighed

Onsdag d. 1. februar 2017

[Hold nr. 171-932](#)

Skotland var i årene 1296-1314 en engelsk provins, men en skotsk oprørs-hær besejrede englænderne ved Stirling i 1297. Derefter drog de oprørske skotter plyndrende ind i England lige til Hexham. Men fra Flandern ilede den engelske kong Edvard hjem og sejrede afgørende ved Falkirk med sine ypper-lige bueskytter, og i 1305 kunne han udstede en forfatning for Skotland, hvor ved dette vel beholdt sine egne love, men skulle styres af en engelsk statholder og retslig blev underkastet den engelske konge og parlamentets afgørelser i Westminster. Det genvakte dog hele den skotske nation til kamp og den nye leder blev Robert Bruce, der regerede 1306 til -29. Bruce blev 1306 kronet i Scone og vandt frem år for år, hjulpet af sin tapre bror Edvard Bruce og sir

James Douglas. Da Edvard d. 1. var død på sit sidste togt mod Skotland, magtede hans svage efterfølger Edvard d. 2. ikke at undertvinge skotterne, og i 1314 havde englænderne kun Stirling Slot tilbage. Da kong Edvard d. 2. forsøgte at undsætte slottet led han nederlag ved Bannockburn, og dermed blev Skotland befriet d. 24. juni 1314, Vi dykker ned i hele historien, hører om svinestregen mod William Wallace og rejser spørgsmålet: Har disse fjerne begivenheder stadig nogen betydning for den skotske identitet?

Den bøhmiske Liga og husitterkrigene i 1400-årene (1424-1436)

Onsdag d. 1. marts 2017

[Hold nr. 171-933](#)

Det er velkendt i dansk historieskrivning, at det er reformatoren Martin Luthers skrivelser, der sætter fut i opgøret med den katolske kirke, og betyder at den danske reformation indføres i 1536.

Derimod er der ikke mange danskere som har hørt om Den bøhmiske Liga og husitterkrigene 1424-1436 og husitternes effektive vognborge, der ændrer datidens krigsførelse. Husitterne var en meget sammensat oprørsbevægelse - dels bestående af en moderat fløj (calixtinerne), der havde deres centrum i Prag, dels en mere radikale fløj (taboritterne) der især var hjemmehørende i Sydbøhmen. Denne aften fokuserer vi på husitterne, deres militære taktik, men også på nogle af de mange reformbevægelser og den reformkatolske bevægelse, der eksisterede inden Luther opslog sine 95 teser på kirkedøren i Wittenberg...

Konstantinopels fald - 29. maj 1453.

Onsdag d. 29. marts 2017

[Hold nr. 171-934](#)

I det kristne Europa åndede man lettet op, da sultan Murat døde 1451, og det osmanniske riges ekspansionsstrang for en stund gik i stå. Alt for sent blev det klart for den østromerske kejser Konstantin, at hovedstaden i hans byzantinske rige var det næste mål for den nye unge sultan Mehmet. Den unge Mehmet havde kamperfaringer, blandt andet fra det andet slag på Solsortesletten i Kosovo i 1448, hvor ungarerne havde gjort et sidste forgæves forsøg på trænge osmannerne ud af Europa. Sultan Mehmet var en ekstremt brutal despot, og havde for eksempel ladet sine egne brødre slå ihjel.

Konfronteret med den muslimske fare bad kejser Konstantin Europa om hjælp men der kom kun et lille kontingent hjælpetropper fra Venedig. De øvrige europæiske lande var optaget af andre ting, og krigstrætheden oven på korstogene var blevet fremherskende.

Da belejringen af Konstantinopel blev indledt den 6. april 1453, kunne kejser Konstantin kun mønstre omkring 8.000 soldater og kun få effektive kanoner. Sultan Mehmet var til gengæld gået i land med en hær på omkring 200.000 mand, og medbragte den nyeste våbentechnologi: bronzekanoner. Snart var Konstantinopel faldet og blev efterfølgende omdøbt til Istanbul.

Ikke overraskende er synet på disse begivenheder i dagens Tyrkiet og i Vest-europa ret forskellig, men kan vi også tage historien til indtægt for den aktuelle stillingtagen til udviklingen i Tyrkiet, og forsømmer de europæiske lande atter at hjælpe hinanden - og dermed sig selv?

Allierede invasionsplaner mod Sovjetunionen?

Onsdag d. 5. april 2017

[Hold nr. 171-935](#)

Den 23. august 1939 havde Hitlertyskland undertegnet en ikke-angrebspagt med Sovjetunionen, hvilket satte Storbritannien og Frankrig i en svær situation, da Hitler kort efter beordrede sine tropper ind i Polen. I begyndelsen kæmpede Finland for sin overlevelse mod de sovjetiske styrker og Polen var blevet besat. I dag véd vi, at Frankrig ved årsskiftet 1939/40 lagde planer for at komme Finland til undsætning, og herunder skulle det sovjetiske Murmansk invaderes af et fransk-engelsk ekspeditionskorps. Få hele den utrolige historie, hvad der ændrede planerne, og hør hvordan udviklingen i de kommende måneder ganske kuldastede de planer, der også skulle have bragt en invasion af de russiske oliefelter, der på dette tidspunkt leverede olie til tyskerne!

Tyske invasionsplaner mod Sverige?

Onsdag d. 12. april 2017

[Hold nr. 171-936](#)

Sveriges rolle op til – og under den 2. verdenskrig har i årtier haft historikernes interesse, og det er nok en populær opfattelse, at Sveriges neutralitet vist var temmelig tyskvenlig. Er der noget om snakken eller har vi at gøre med en nordisk småstat, der balancerede mellem Hitlertyskland og de allierede for at bevare sin suverænitet. Vi hører om de tyske transittog, "Umschlaglager der deutschen Wehrmacht" i Luleå(!), "Engelbrecht-divisionen" der gik i transit fra Oslo til Haparanda og de tyske angrebsplaner mod Sverige, der blev udarbejdet af generalmajor Adolf von Schell (1893-1967) i foråret 1943. Begivenheder på østfronten fik i august -43 afgørende indflydelse på invasionsplanerne, og vi dykker ned i spørgsmålet om hvad der forhindrede en tysk invasion af Sverige?

Seenotgruppe 81 i Guldborgsund

- og de tyske flygtninge fra østfronten

Onsdag d. 19. april 2017

[Hold nr. 171-937](#)

Vi slutter denne sæson med den fantastiske historie om de 15 store tyske vandflyvere Dornier Do 24, der fortsatte med at flyve deres missioner, trods den tyske kapitulation ved befrielsen den 5. maj 1945!

De skulle blive de sidste Luftwaffe-fly i aktiv tysk tjeneste i Danmark, og fortsatte med at operere fra Guldborgsund helt frem til d. 18. juni 1945. Hvordan kunne det gå til, hvori bestod da deres opgave, og hvad sagde den danske modstandsbevægelse - og englænderne - til denne højest usædvanlige situation?

Vi får hele historien fra de første tyske flygtninges ankomst til det tyske personel gik i britisk fangenskab i Schleswig.

Undervisningsmateriale:

Alle foredrag er specielt udviklet til denne foredragsrække af Kulturhistoriker Tommy P. Christensen, som ud fra en kildekritisk tilgang udarbejder de enkelte foredrag.

Der vil blive uddelt undervisningsmateriale til alle foredrag i form af manuskript med kildehenvisninger, så deltagerne har mulighed for at genopfriske/grave dybere i de enkelte emner.

Vores rørgænger undervejs er kulturhistoriker, cand.mag. Tommy P. Christensen, fhv. museumsinspektør fra Malmø Museer.

Kaffe og kage:

Der serveres kaffe og kage i pausen ved alle foredrag.

Praktisk:

Pris kr. 100,- (88,-) pr. foredrag

angiv holdnummer

12 foredrag i perioden:

26/10-2016 – 19/4-2017

Pris kr. 1000,- (875,-)

nr. 162-930

6 foredrag i perioden:

26/10-2016 – 18/1-2017

Pris kr. 560,- (490,-)

nr. 162-931

6 foredrag i perioden:

1/2-2017 – 19/04-2017

Pris kr. 560,- (490,-)

nr. 171-931

www.aof-naestved.dk

